

УДК 378.016:811.161.2'271

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/100-23>

Тетяна КРУПЕНЬОВА,

orcid.org/0000-0002-8616-4713

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

(Одеса, Україна) *taniakrupenev@gmail.com*

Ліліана ПРОКОПЕНКО,

orcid.org/0000-0003-1821-7016

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

(Одеса, Україна) *lilianaprokopenko@gmail.com*

Тетяна ЄВТУШИНА,

orcid.org/0000-0001-6561-5880

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

(Одеса, Україна) *ievtushyna@ukr.net*

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ МОВИ

У статті розглянуто проблему формування культуромовної компетентності здобувачів вищої освіти у процесі вивчення дисципліни «Культура української наукової мови». Обґрунтовано структуру культуромовної компетентності майбутнього фахівця, визначено типові порушення наукового мовлення студентів (граматичні, лексико-стилістичні, синтаксичні), зокрема ненормативне вживання активних дієприкметників теперішнього часу та калькування російськомовних конструкцій. Зазначено, що структура культуромовної компетентності охоплює когнітивний, нормативно-практичний, текстотворчий і рефлексивно-редакторський складники, які формуються нерівномірно й потребують диференційованої методичної уваги. Аналіз типових порушень норм наукового мовлення засвідчує стійкість калькованих конструкцій, успадкованих із практики тривалої українсько-російської двомовності, зокрема вживання активних дієприкметників теперішнього часу та синтаксичного керування, що потребує цілеспрямованої й систематичної роботи протягом усього курсу, а не одноразового опрацювання теми. Запропоновано методичну модель формування зазначеної компетентності, що поєднує діагностичний, аналітико-нормативний, продуктивний і рефлексивний етапи роботи. Окрему увагу приділено специфіці викладання дисципліни здобувачам вищої освіти та урахуванню орфографічних змін 2019 року в практиці навчання. Доведено, що формування культуромовної компетентності здобувачів вищої освіти в процесі навчання дисципліни «Культура української наукової мови» є цілеспрямованим, поетапним процесом, що не зводиться до засвоєння теоретичних відомостей про науковий стиль, а потребує системної практичної роботи над нормативністю, термінологічною точністю й текстотворчими вміннями студентів. Висвітлено результати спостереження за динамікою якості наукового мовлення здобувачів упродовж засвоєння курсу.

Ключові слова: культуромовна компетентність, культура наукової мови, академічне письмо, мовна норма, наукове мовлення, мовне калькування.

Tetiana KRUPENYOVA,

orcid.org/0000-0002-8616-4713

Candidate of Philological Sciences,

*Associate Professor at the Department of Ukrainian philology and methods
of Teaching Professional Disciplines*

*State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky»
(Odesa, Ukraine) taniakrupenev@gmail.com*

Liliana PROKOPENKO,

orcid.org/0000-0003-1821-7016

Candidate of Pedagogical Sciences,

*Associate Professor at the Department of Ukrainian Philology
and Methods of Teaching Professional Disciplines*

*State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky»
(Odesa, Ukraine) lilianaprokopenko@gmail.com*

Tetiana YEVTUSHYNA,

orcid.org/0000-0001-6561-5880

Candidate of Philological Sciences,

*Associate Professor at the Department of Ukrainian Philology
and Methods of Teaching Professional Disciplines*

*State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky»
(Odesa, Ukraine) ievtushyna@ukr.net*

FORMATION OF CULTURAL-LINGUISTIC COMPETENCE OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE PROCESS OF STUDYING THE CULTURE OF UKRAINIAN SCIENTIFIC LANGUAGE

The article considers the problem of forming cultural-linguistic competence of higher education students in the process of studying the Culture of Ukrainian Scientific Language discipline. The structure of the cultural-linguistic competence of the future specialist is substantiated, typical violations of students' scientific speech (grammatical, lexical-stylistic, syntactic) are identified, in particular; the non-normative use of active participles of the present tense and the tracing of Russian-language constructions. It is noted that the structure of cultural-linguistic competence includes cognitive, normative-practical, text-forming and reflexive-editorial components, which are formed unevenly and require differentiated methodological attention. The analysis of typical violations of the norms of scientific speech demonstrates the stability of copied constructions inherited from the practice of long-term Ukrainian-Russian bilingualism, in particular the use of active participles of the present tense and syntactic control, which requires purposeful and systematic work throughout the course, rather than a one-time study of the topic. A methodological model for the formation of the specified competence is proposed, which combines diagnostic, analytical-normative, productive and reflective stages of work. Special attention is paid to the specifics of teaching the discipline to higher education applicants and taking into account the spelling changes of 2019 in teaching practice. It is proven that the formation of cultural-linguistic competence of higher education students in the process of studying the Culture of Ukrainian Scientific Language discipline is a purposeful, step-by-step process that does not boil down to the assimilation of theoretical information about the scientific style, but requires systematic practical work on the normativity, terminological accuracy and text-making skills of students. The results of observation of the dynamics of the quality of scientific speech of students during the assimilation of the course are highlighted.

Key words: *cultural-linguistic competence, culture of scientific language, academic writing, language norm, scientific speech, language tracing.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні характеризується посиленою увагою до якості мовної підготовки здобувачів незалежно від профілю їхньої майбутньої фахової діяльності. Українська наукова мова сьогодні переживає період активного унормування й водночас активного очищення від нашарувань, успадкованих із доби тривалого функціонування в умовах двомовності та домінування російсько-

мовного наукового стилю. У цьому контексті дисципліна «Культура української наукової мови», що викладається здобувачам різних освітніх ступенів і спеціальностей, набуває не лише суто лінгводидактичного, а й виразного світоглядного та професійно-формувального значення. Проблема полягає в тому, що значна частина студентів, як філологічних, так і нефілологічних спеціальностей, приходить до закладу вищої освіти з несформованими

або частково сформованими навичками наукового мовлення, успадкованими калькованими синтаксичними конструкціями, неточним відчуттям норми щодо активних дієприкметників, термінологічної лексики, стилістичної доречності. Водночас навчальні програми здебільшого орієнтовані на засвоєння теоретичних відомостей про науковий стиль, тоді як практичне формування культуромовної компетентності, здатності свідомо, нормативно й комунікативно доцільно послуговуватися мовою науки в усному й писемному академічному дискурсі, потребує окремої методичної уваги, цілісної моделі та діагностичного інструментарію. Особливої гостроти проблема набуває в групах нефілологічного профілю, де мотивація до вивчення мовної дисципліни часто нижча, а водночас вимоги до точності й нормативності фахового мовлення найвищі, оскільки йдеться про професії, у яких мовна неточність може мати не лише стилістичні, а й практичні наслідки.

Аналіз досліджень. Питання культури наукової мови та академічного письма перебувають у полі зору багатьох українських мовознавців і методистів. Загальнотеоретичні засади культури мовлення розроблено в працях із культури мови та стилістики української мови, де обґрунтовано критерії правильності, точності, логічності й доречності мовлення як ознак високої мовної культури особистості (Семенов, 2019). Проблеми наукового стилю та його жанрової диференціації висвітлено в дослідженнях з функціональної стилістики, присвячених специфіці наукового тексту, його лексико-граматичній організації та комунікативним настановам.

Методологічну основу дослідження культурної компетентності становить ідея органічного взаємозв'язку освітнього процесу та культурного розвитку особистості (С. Бондаренко, Н. Миропольська, В. Тушева та ін.), а також філософсько-освітні концепції (В. Гриньова, Т. Заїка, В. Кремень, О. Рудницька), у межах яких культурна компетентність трактується як своєрідний механізм становлення особистості. У низці сучасних наукових праць висвітлено специфіку формування культурної/лінгвокультурної компетентностей у здобувачів освіти гуманітарного профілю в умовах ЗЗСО та ЗВО (В. Білицька, С. Гриценко, О.Квітка, Л. Перетяга, Т. Яценко та ін.).

Питання компетентнісного підходу до мовної підготовки фахівців розглянуто в роботах із лінгводидактики вищої школи, де культуромовну компетентність витлумачено як складник професійної компетентності загалом, а не лише як предмет філологічної підготовки (Шахрай, 2012; Крав-

ченко-Дзондза, 2018). Водночас, попри значний доробок у цій царині, недостатньо дослідженою залишається методика формування культуромовної компетентності в межах окремої навчальної дисципліни «Культура української наукової мови», зокрема в умовах різнорівневих і різнопрофільних студентських груп, а також з урахуванням актуальних змін українського правопису 2019 року та процесів дерусифікації наукової термінології, що відбуваються в українському науковому просторі останніми роками, це й зумовлює **актуальність** пропонованої розвідки.

Метою статті є обґрунтування структури культуромовної компетентності здобувачів вищої освіти, виявлення типових порушень норм наукового мовлення в студентській практиці та розроблення методичної моделі формування зазначеної компетентності в процесі викладання дисципліни «Культура української наукової мови» в закладах вищої освіти різного профілю.

Виклад основного матеріалу. Культуромовну компетентність здобувача вищої освіти в науковому мовленні розуміємо як інтегративну якість особистості, що охоплює знання норм сучасної української літературної мови на всіх її рівнях (орфоепічному, лексичному, граматичному, стилістичному), усвідомлення специфіки наукового стилю як функціонального різновиду мови, а також практичне вміння створювати й редагувати власні наукові тексти відповідно до цих норм і вимог. У структурі культуромовної компетентності можна виокремити чотири взаємопов'язані складники: 1) когнітивний – знання норм сучасної української літературної мови, чинного правопису, термінологічного апарату фаху, ознак і жанрів наукового стилю; 2) нормативно-практичний – уміння нормативно оформлювати усне й писемне наукове мовлення: відмінювання, дієприкметникові й дієприслівникові конструкції, синтаксис складного речення, термінологічна лексика; 3) текстотворчий – уміння будувати цілісний науковий текст визначеного жанру (анотація, тези, стаття), дотримуючись логічної структури й засобів зв'язності; 4) рефлексивно-редакторський – здатність до самоконтролю й редагування власного наукового мовлення, критичного аналізу й виправлення помилок, зокрема калькованих конструкцій. Багаторічний досвід викладання дисципліни «Культура української наукової мови» в педагогічному закладі вищої освіти дає змогу констатувати, що рівень сформованості зазначених складників на початку курсу здебільшого є нерівномірним: при задовільному рівні когнітивного складника (студенти здатні відтворити тео-

ретичні відомості про науковий стиль) суттєво відстає нормативно-практичний і текстотворчий складники. Це підтверджує тезу про те, що знання норми й уміння її застосовувати в живому науковому мовленні – явища різного порядку, і перехід від першого до другого потребує цілеспрямованої методичної роботи.

Як зазначає Н. Бібік, «сформованість культурної компетентності уможливорює повноцінне існування особистості та її продуктивну взаємодію в умовах міжкультурного середовища на основі національних і загальнолюдських духовних цінностей» (Бібік, 2004 : 48). Отже, формування зазначеної компетентності спирається на культурну спадщину українського народу та людства загалом, яка в історичній перспективі акумулює систему універсальних норм і цінностей. У контексті нашого дослідження варто звернути увагу на позицію О. Коваль, яка трактує культурну компетентність як показник рівня адаптованості особистості до культурного, комунікативного й технологічного середовища, що відображається в умінні орієнтуватися в інформаційному просторі та коректно застосовувати здобуті знання й інформацію в процесі прийняття рішень (Коваль, 2009: 16). Н. Бондаренко розглядає культурну компетентність як «результат інкультурації, оскільки вона передбачає здатність розпізнавати й доцільно реалізовувати на практиці знання про культурні основи, норми, традиції та цінності» (Бондаренко, 2019 : 56).

У вітчизняній науці склалися різні підходи до формування культурної компетентності здобувачів вищої освіти. Зокрема, І. Зязюн акцентує на поєднанні теоретичного осмислення культурних особливостей із практичним опануванням засобів міжкультурної комунікації (Зязюн, 2005: 36); Н. Головіна наголошує на важливості осмислення й оцінювання культурних здобутків національного та світового масштабу (Головіна, 2015: 148). Опрацювання наукових джерел із досліджуваної проблеми дало змогу витлумачити освіту як вагомий чинник культуротворення, що реалізує низку важливих функцій: продукування нових культурних цінностей, забезпечення їх міжпоколіннєвої трансляції, неперервне оновлення культурного надбання, а також його активну інтеграцію в освітній процес.

Серед типових порушень норм наукового мовлення, виявлених у практиці роботи зі студентськими текстами (есе, ІНДЗ, анотаціями, фрагментами курсових і кваліфікаційних робіт), найстійкішими виявилися такі:

1) ненормативне вживання активних дієприкметників теперішнього часу. Найпоширенішим

порушенням залишається калькування з російської мови форм на зразок «існуючий», «слідуючий», «контролюючий», «домінуючий», утворених за моделлю, не властивою системі сучасної української мови. У роботі зі студентами послідовно акцентовано на тому, що такі форми мають замінюватися або описовими конструкціями (той, що існує; наступний; той, що контролює), або відповідними віддієслівними прикметниками й іменниками (наявний, чинний, панівний). Зауважимо, що саме ця норма потребує найбільшої кількості тренувальних вправ, оскільки калькована форма часто сприймається студентами як стилістично нейтральна й звична через її поширеність у побутовому й навіть деяких сегментах публіцистичного мовлення;

2) синтаксичні кальки та порушення керування. Типовими є конструкції на зразок «приймати участь» замість «брати участь», «в наслідок цього» замість «унаслідок цього», «по причині» замість «через» або «з причини», а також помилки в дієслівному керуванні («дякувати кого» замість «дякувати кому», «навчати чому» замість «навчати чого/кого»), що мають виразно інтерферентний характер;

3) термінологічна неточність і конкуренція форм. В умовах активного оновлення наукової терміносистеми останніх років студенти стикаються з варіативністю термінів (наприклад, конкуренція питомих і запозичених відповідників), що потребує від викладача систематичного звернення до актуальних термінологічних словників і роз'яснення принципів термінологічного вибору, а не лише констатації «правильно / неправильно»;

4) порушення норм чинного правопису 2019 року. Окрему групу труднощів становить перехідний період засвоєння змін, унесених до українського правопису в 2019 році (написання слів іншомовного походження, фемінітивів, складних слів, окремих прислівників тощо). У викладацькій практиці це вимагає системного зіставлення старої й чинної норми, оскільки значна частина наукової літератури, доступної студентам, ще й досі послуговується дореформеним написанням, що створює додаткову плутанину.

На основі узагальнення цих спостережень розроблено методичну модель формування культуромовної компетентності, що охоплює чотири послідовні етапи роботи в межах курсу:

1) діагностичний – на початку курсу здобувачам пропонується виконати вхідну діагностичну роботу: відредагувати фрагмент тексту з типовими порушеннями норми, що дає змогу виявити індивідуальний і груповий вид помилок і відповідно скоригувати акценти подальшої роботи.

Такий підхід дає змогу уникнути формального проходження тем, що вже засвоєні групою, і зосередитися на реальних труднощах;

2) аналітико-нормативний – на цьому етапі опрацьовуються теоретичні відомості про норму в зіставленні з типовими порушеннями, виявленими на діагностичному етапі. Ефективним методичним прийомом є робота з парами «нормативна форма – калькована форма» (наприклад, «наявний – існуючий», «наступний – слідуючий», «брати участь – приймати участь»), що унаочнює відмінність і сприяє формуванню стійкого мовного чуття;

3) продуктивний – здобувачі самостійно створюють фрагменти наукових текстів різних жанрів (анотацію, тези виступу, рецензію на статтю), застосовуючи засвоєні норми. На цьому етапі важливо забезпечити поступове ускладнення завдань – від редагування готового тексту до повністю самостійного створення наукового висловлювання;

4) рефлексивно-редакторський – завершальний етап передбачає взаємне й самостійне редагування створених текстів за визначеними критеріями (нормативність, термінологічна точність, логічність викладу, дотримання жанрових вимог), що формує здатність до критичного самоконтролю, ключову складову культуромовної компетентності, яка має зберігатися й після завершення курсу.

Особливої методичної уваги потребує робота зі здобувачами нефілологічних спеціальностей. На відміну від студентів-філологів, для яких мовна норма є частиною фахової підготовки, здобувачі інших спеціальностей часто сприймають дисципліну як другорядну стосовно профільних предметів. У такій ситуації ефективним виявляється посилення професійно орієнтованого компонента курсу: добір дидактичного матеріалу з термінології та наукового дискурсу, аналіз типових мовних помилок саме в текстах фахового спрямування, що дає змогу студентам побачити безпосередній зв'язок мовної грамотності з майбутньою професійною діяльністю, де точність формулювання нерідко має не лише стилістичне, а й практичне значення.

Спостереження за динамікою якості наукового мовлення здобувачів упродовж засвоєння курсу, здійснені шляхом порівняння вхідної діагностичної роботи з підсумковою, засвідчують стійку позитивну тенденцію: найпомітніше скорочується кількість порушень у вживанні активних дієприкметників та усталених синтаксичних кальок, тоді як термінологічна варіативність потребує довшого часу засвоєння і значно залежить від подальшої самостійної роботи студента з фаховою літературою. Це підтверджує доцільність розподілу роботи над курсом на описані вище етапи та необхідність систематичного, а не епізодичного звернення до проблемних явищ протягом усього періоду навчання.

Висновки. Формування культуромовної компетентності здобувачів вищої освіти в процесі навчання дисципліни «Культура української наукової мови» є цілеспрямованим, поетапним процесом, що не зводиться до засвоєння теоретичних відомостей про науковий стиль, а потребує системної практичної роботи над нормативністю, термінологічною точністю й текстотворчими вміннями студентів. Структура культуромовної компетентності охоплює когнітивний, нормативно-практичний, текстотворчий і рефлексивно-редакторський складники, які формуються нерівномірно й потребують диференційованої методичної уваги. Аналіз типових порушень норм наукового мовлення засвідчує стійкість калькованих конструкцій, успадкованих із практики тривалої українсько-російської двомовності, зокрема вживання активних дієприкметників теперішнього часу та синтаксичного керування, що потребує цілеспрямованої й систематичної роботи протягом усього курсу, а не одноразового опрацювання теми. Запропонована чотириетапна методична модель (діагностичний, аналітико-нормативний, продуктивний, рефлексивно-редакторський етапи) довела свою ефективність у практиці викладання дисципліни в групах різного профілю, де посилення професійно орієнтованого компонента курсу істотно підвищує навчальну мотивацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. С. 47–49.
2. Бондаренко Н. Культурна компетентність як проблема української лінгводидактики. *Освіта XXI століття: теорія, практика, перспективи* : матеріали Першої міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. 2019. С. 55–58.
3. Головіна Н. Проблема формування культурної компетентності особистості в контексті реформування вищої школи. *Філософські обрії*. 2015. С. 147–156.
4. Зязюн І. А. Освітній простір культури в педагогічній теорії. *Kstafcene zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія* : пол.-укр. журнал / за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. Ченхстохова; Київ, 2005. Вип. 7. С. 35–46.

5. Коваль О. Читати зараз: чи буде ухвалено в Україні національну програму підтримки читання? *Дзеркало тижня*. 2009. № 12. С. 15–18.
6. Кравченко-Дзондза О. Культурологічна компетентність майбутнього вчителя в контексті культурологічної парадигми освіти. *Молодь і ринок*. 2018. № 8 (163). С. 90–94.
7. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ: Академія, 2019. 216 с.
8. Шахрай Т. Теоретичні основи культурного розвитку особистості майбутнього педагога. *Культурологічна складова професійного розвитку педагога* : зб. наук. праць / за ред. Л. Хомич, Л. Султанової, Т. Шахрай. Київ-Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. 126 с.
9. Chima Abimbola Eden, Onyebuchi Nneamaka Chisom, Idowu Sulaimon Adeniyi. Cultural competence in education: strategies for fostering inclusivity and diversity awareness. *International Journal of Applied Research in Social Sciences*. 2024. Vol. 6, No. 3. P. 383–392. URL: <https://doi.org/10.51594/ijarss.v6i3.895>

REFERENCES

1. Bibik N. M. (2004). Kompetentnisnyi pidkhid: refleksivnyi analiz zastosuvannya. [Competency-based approach: reflective analysis of application] Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukraïnski perspektivy: Biblioteka z osvïtoi polityky / za zah. red. O. V. Ovcharuk. Kyiv : K.I.S. S. 47–49. [in Ukrainian].
2. Bondarenko N. (2019) Kulturna kompetentnist yak problema ukraïnskoi lnhvodydaktyky. [Cultural competence as a problem of Ukrainian linguistic didactics] *Osvita KhKhI stolittia: teoriia, praktyka, perspektivy* : materialy Pershoi mizhnarodnoi nauk.-prakt. internet-konf. S. 55–58. [in Ukrainian].
3. Holovina N. (2015) Problema formuvannya kulturnoi kompetentnosti osobystosti v konteksti reformuvannya vyshchoi shkoly. [The problem of forming cultural competence of an individual in the context of reforming higher education] *Filosofski obrii*. S. 147–156. [in Ukrainian].
4. Ziaziun I. A. (2005) Osvitnii prostir kultury v pedahohichnii teorii. [The educational space of culture in pedagogical theory] *Kstafcene zawodowe: pedagogika i psihologia = Profesiina osvita: pedahohika i psykholohiia* : pol.-ukr. zhurnal / za red. T. Levovytskoho, I. Vilsh, I. Ziaziuna, N. Nychkalo. Cherkhstokhova ; Kyiv. Vyp. 7. S. 35–46. [in Ukrainian].
5. Koval O. (2009) Chytaty zaraz: chy bude ukhvaleno v Ukraini natsionalnu prohramu pidtrymky chytannia? [Read Now: Will a National Reading Support Program Be Adopted in Ukraine?] *Dzerkalo tyzhnia*. № 12. S. 15–18. [in Ukrainian].
6. Kravchenko-Dzondza O. (2018) Kulturolohichna kompetentnist maibutnoho vchytelia v konteksti kulturolohichnoi paradyhmy osvity. [Culturological competence of a future teacher in the context of the culturological paradigm of education] *Molod i rynok*. № 8 (163). S. 90–94. [in Ukrainian].
7. Semenoh O. M. (2019) Kultura naukovoï ukraïnskoi movy : navch. posibnyk. [Culture of the scientific Ukrainian language]. Kyiv : Akademiia. 216 s. [in Ukrainian].
8. Shakhrai T. (2012) Teoretychni osnovy kulturnoho rozvytku osobystosti maibutnoho pedahoha. [Theoretical foundations of the cultural development of the personality of a future teacher] *Kulturolohichna skladova profesiinoho rozvytku pedahoha* : zb. nauk. prats / za red. L. Khomych, L. Sultanovoi, T. Shakhrai. Kyiv-Nizhyn : Vydavets PP Lysenko M. M. 126 s. [in Ukrainian].
9. Chima Abimbola Eden, Onyebuchi Nneamaka Chisom, Idowu Sulaimon Adeniyi. (2024) Cultural competence in education: strategies for fostering inclusivity and diversity awareness. *International Journal of Applied Research in Social Sciences*. Vol. 6, No. 3. P. 383–392. URL: <https://doi.org/10.51594/ijarss.v6i3.895>

Дата першого надходження статті до видання: 22.06.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 20.08.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

